

بررسی امنیت روانی کاربران فضای سایبری (اینترنت)

مطالعه موردی دانشجویان استان قزوین

مرتضی بهرامیان^۱

دکتر حجت‌الله مرادی^۲

تاریخ دریافت: ۹۳/۲/۲۵

تاریخ پذیرش: ۹۳/۳/۲۰

چکیده

فضای سایبری به ویژه اینترنت اگرچه در دهه‌های اخیر وارد زندگی بشر شده است، اما به سرعت رشد نموده و تأثیر زیادی بر ابعاد مختلف زندگی مردم داشته است. این توسعه رو به رشد فناوری اطلاعات و اینترنت تحولات گسترده در تمام ابعاد بشری از جمله سیاسی، اقتصادی، اجتماعی، دفاعی و امنیتی به وجود آورده است. در حال حاضر اینترنت می‌تواند نقشی بسیار مهمی در مسائل امنیت روانی ایفا کند. از نظر آزادی بیان بدون هیچ حد و حصر، انتشار اخبار، شایعات، مسائل غیر اخلاقی، تنش‌های سیاسی، مسائل اقتصادی و موضوعات فرهنگی اجتماعی مطرح در فضای سایبر همه بیان‌گر اهمیت و نقش فضای سایبری بر امنیت روان و سلامت روانی جامعه هستند؛ بنابراین پژوهش حاضر به منظور بررسی تأثیر فضای سایبری بر امنیت روانی دانشجویان دانشگاه‌های استان قزوین انجام گرفت. نمونه آماری این پژوهش که به روش پیمایشی و با استفاده از پرسشنامه امنیت روانی مازلو و پرسشنامه‌ای که محقق تدوین نموده انجام گرفت، ۳۸۳ نفر از دانشجویان استان قزوین را تشکیل می‌داد.

به منظور پاسخگویی به سؤال‌های پژوهش، داده‌های حاصل از تحقیق براساس روش تحلیل

۱- دانش‌آموخته کارشناسی ارشد مدیریت استراتژیک؛

۲- عضو هیأت علمی دانشگاه جامع امام حسین(ع).

محتوایی و به کمک نرم‌افزار (SPSS) و با استفاده از آزمون آنالیز واریانس یک راهه مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. براساس نتیجه تجزیه و تحلیل یافته‌ها میزان ساعت‌های استفاده از اینترنت و موضوعات مورد علاقه در اینترنت و عضویت در شبکه‌های اجتماعی نیز بر امنیت روانی دانشجویان مؤثر است.

کلیدواژه‌ها: فرماندهی امنیت، امنیت روانی، فضای سایبری، اینترنت.

مقدمه

سال‌ها قبل که نخستین امواج رادیو در فضای کره زمین منتشر شد، شاید کسی گمان نمی‌کرد در قرن بیست و یکم شبکه جهانی اینترنت چنان گسترش یابد که به یکی از ضرورت‌های زندگی امروز تبدیل شود. توسعه رو به رشد فناوری اطلاعات و اینترنت تحولات گسترده در تمام ابعاد بشری از جمله سیاسی، اقتصادی، اجتماعی، دفاعی و امنیتی به وجود آورده است. امروزه اینترنت و فناوری‌های آن جزو لوازم ضروری زندگی شده است.

بیش از دو دهه است که اینترنت نقش به‌سزایی در ارتباطات جهانی ایفا می‌کند و به طور روزافزونی با زندگی مردم جهان عجین شده است. نوآوری‌ها و هزینه کم در این زمینه باعث شده دسترسی، استفاده و عملکرد اینترنت، به میزان قابل توجهی افزایش یابد، به طوری که امروزه اینترنت در سراسر دنیا در حدود ۲ میلیارد کاربر دارد. اینترنت شبکه وسیع جهانی را به وجود آورده که سالانه میلیاردها دلار برای اقتصاد جهانی سودآوری داشته است. با وجود این، اینترنت دولت‌ها را در مقابل چالش‌های جدید امنیتی قرار داده است. هزینه کم ورود، ناشناس بودن، مشخص نبودن قلمرو جغرافیایی تهدیدکننده، تأثیرگذاری شگرف و عدم شفافیت عمومی در فضای سایبری، موجب شده بازیگران قوی و ضعیف اعم از دولت‌ها، گروه‌های سازمانیافته و تروریستی و حتی افراد به این فضا وارد شده و تهدیدهایی در ابعاد سیاسی، اقتصادی، فرهنگی، اجتماعی و امنیتی به وجود آورند.

تحولات فناوری اطلاعات و ارتباطات در جهان مفاهیمی و معیارهایی جدید در

حوزه فرهنگی، اجتماعی، امنیتی و سیاسی به وجود آورده است. شاید در دو دهه گذشته کمتر کسی فکر می‌کرد که فناوری اطلاعات گستره وسیعی از زندگی بشر را تحت تأثیر قرار دهد. واقعیت‌های پویای جوامع چنان در حال تغییر است که بسیاری از کارشناسان بر این عقیده‌اند که امنیت ملی در گروه امنیت در فناوری اطلاعات است که نشان‌دهنده ورود بازیگرانی به نام رایانه‌ها، سیستم‌ها و شبکه‌های اطلاعاتی و در نهایت شبکه جهانی اینترنت در امور کشورهاست.

توسعه و بهره‌برداری از فضای سایبری همانطور که مزایا و منافع برای بشر به ارمغان آورده، آسیب‌پذیری‌هایی برای جوامع و سیستم‌ها داشته است؛ بنابراین شناخت بررسی و تحقیق در مورد آثار و پیامدهای سوء آن تا حد امکان اجتناب‌ناپذیر است. امروزه با توجه به تغییر مفهوم امنیت و توجه بیشتر دولت‌ها به امنیت نرم نسبت به امنیت سخت که به طور مستقیم ذهن و فکر افراد را هدف گرفته، ضروری است؛ بنابراین هدف این پژوهش مشخص کردن امنیت روانی کاربران اینترنت به عنوان جدیدترین ابزار تعاملی و از مهم‌ترین اهداف دشمنان در جنگ نرم است.

بیان مسأله

امنیت و میزان آن برای تمامی نظام‌های سیاسی و شهروندان آن صرف نظر از سطح توسعه اقتصادی - اجتماعی و نوع ایدئولوژی حاکم بر آن، مهم‌ترین و با اولویت‌ترین مسأله به شمار می‌آید. مقوله امنیت یک آرمان و مطلوبی است که به عنوان یکی از حقوق اساسی مردم همواره مطرح بوده است.

مفهوم امنیت همچون بسیاری از مفاهیم دیگر در طول تاریخ تغییر یافته و روندی روبه رشد داشته است و تا به امروز تعاریف متفاوت و گسترده‌ای از آن ارائه شده است. به طوری که در دوران ماقبل تاریخ امنیت تنها مربوط به حفظ بقا بود و بعدها امنیت را نبود تهدید نظامی تعریف کردند، اما امروزه امنیت به معنای آرامش داشتن و احساس خطر نکردن است که در تمامی ابعاد سیاسی، فرهنگی، اقتصادی و اجتماعی

پیگیری می‌شود و حتی بیش از آنها می‌بینیم که عباراتی همچون امنیت در رسانه، امنیت در فضای مجازی، امنیت در گردشگری و... به وجود آمده‌اند و به طور کلی، هنگامی که در جامعه‌ای بستر مناسبی فراهم است، به گونه‌ای که فعالیت‌های مختلف در ابعاد گوناگون، به طور عادی و بدون مشکل خاص جریان پیدا کنند، آن جامعه را امن فرض می‌کنیم. یکی از ابعاد امنیت، امنیت روانی است.

بی‌شک، رشد روزافزون اینترنت فواید و اهمیت غیر قابل انکاری دارد، چندان که در دوران حاضر، نقش محوری اینترنت چنان اساسی است که بدون آن امکان برنامه‌ریزی، توسعه و بهره‌وری در زمینه‌هایی همچون: فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی و علمی در جهان آینده امکانپذیر نخواهد بود. با وجود این، نباید از پیامدهای ناگوار و مخرب آن به ویژه در زمینه‌های اجتماعی و فرهنگی به ویژه در مورد امنیت روانی جامعه غافل ماند.

اینترنت به عنوان پدیده‌ای تکنولوژیک با ابعاد وسیع فنی، فرهنگی، اجتماعی اقتصادی و غیره، توانایی و امکانات مخصوصی را برای هر فرد کاربر فراهم می‌کند (ذکایی و خطیبی، ۱۳۸۴: ۱۱۳).

در جهان کنونی بیشتر امور زندگی بسیاری از انسان‌ها به صورت مجازی صورت می‌گیرد. دفتر کار مجازی، تجارت مجازی، تفریحات مجازی، سفرهای مجازی و موارد مشابه آن نمونه‌هایی‌اند که اهمیت فضای سایبری را در زندگی انسان امروزی نشان می‌دهد.

در حال حاضر اینترنت در ایران نقشی بسیار مهمی در مسائل امنیت روانی ایفا می‌کند. از نظر آزادی بیان بدون هیچ حد و حصر، انتشار اخبار، شایعات، مسائل غیر اخلاقی، تنش‌های سیاسی، مسائل اقتصادی و موضوعات فرهنگی اجتماعی مطرح در فضای سایبر همه بیانگر اهمیت و نقش فضای سایبری بر امنیت روان و سلامت روانی جامعه هستند.

با توجه به گستردگی و اهمیت فضای سایبری در زندگی انسان امروزی بررسی و شناخت تأثیرات این فضا بر ابعاد مختلف زندگی افراد به ویژه امنیت مورد توجه

است. بنابراین در این مقاله بر آن هستیم که وضعیت کاربران اینترنت را بر اساس میزان و نوع استفاده از این شبکه جهانی را بررسی نماییم.

اهداف تحقیق

هدف اصلی

تعیین وضعیت امنیت روانی کاربران اینترنت (دانشجویان استان قزوین)

اهداف فرعی

- ۱- تعیین میزان امنیت روانی کاربران اینترنت بر اساس ساعت‌های استفاده در روز؛
- ۲- تعیین میزان امنیت روانی کاربران اینترنت بر اساس موضوعات مورد علاقه؛
- ۳- تعیین میزان امنیت روانی کاربران اینترنت بر اساس عضویت در شبکه‌های اجتماعی.

سؤال‌های تحقیق

سؤال اصلی تحقیق

آیا امنیت روانی کاربران فضای سایبری بر اساس نوع و میزان استفاده تفاوت دارد؟

سؤالات فرعی تحقیق

- ۱- آیا بین میزان امنیت روانی کاربران اینترنت بر اساس ساعت‌های استفاده در روز تفاوت معناداری وجود دارد؟
- ۲- آیا بین میزان امنیت روانی کاربران اینترنت بر اساس موضوعات مورد علاقه تفاوت معناداری وجود دارد؟
- ۳- آیا بین میزان امنیت روانی کاربران اینترنت بر اساس عضویت در شبکه‌های اجتماعی تفاوت معناداری وجود دارد؟

نوع و روش تحقیق

تحقیق حاضر از نوع تحقیقات کاربردی است و روش آن به لحاظ روش توصیفی، به لحاظ گردآوری داده‌ها پیمایشی و به لحاظ هدف کاربردی است.

جامعه آماری، روش تعیین حجم نمونه آماری

همانطور که ذکر شد جامعه آماری این تحقیق تمامی دانشجویان دانشگاه‌های استان قزوین است که حدود ۱۲۶۰۰۰ نفر هستند؛ بنابراین با استفاده از فرمول نمونه‌گیری کوکران تعداد ۳۸۳ نفر به عنوان نمونه آماری با استفاده از روش نمونه‌گیری خوشه‌ای تک مرحله‌ای انتخاب شدند.

روایی و پایایی ابزار گردآوری داده‌هایی تحقیق

این آزمون امنیت روانی در سال ۱۳۸۳ از سوی امین‌پور (۱۳۸۹) هنجاریابی و با استفاده از روش تحلیل عاملی و از طریق چرخش واریماکس و تحلیل مؤلفه‌های اصلی ۱۰ عامل از آن استخراج گردید. سرانجام ۴ سؤال ۲۴، ۲۶، ۲۶، ۲۶، که همبستگی کمتر از ۰/۳۰ با کل تست داشتند از فرم نهایی آزمون حذف شدند. در قسمت پرسشنامه محقق تدوین نموده با استفاده از نظر کارشناسان روایی مورد بررسی قرار گرفت.

به منظور سنجش پایایی این پرسشنامه از آزمون «آلفای کرونباخ» استفاده شد و عدد ۰/۸۷ به دست آمد.

روش‌های آماری به کار رفته برای تجزیه و تحلیل داده‌های تحقیق

به منظور تجزیه و تحلیل داده‌های آماری با استفاده از آزمون تی تک نمونه و آزمون آنالیز واریانس یک راهه، مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

پردازش آماری

اطلاعات جمع‌آوری شده به کمک روش‌ها و تکنیک‌های آمار توصیفی و استنباطی تجزیه و تحلیل می‌شوند؛ بنابراین در این تحقیق با استفاده از پرسشنامه امنیت روانی، مازلو- مهاباد که دارای ۷۱ سؤال است به سنجش امنیت روانی دانشجویان اقدام شد.

برای تحلیل آماری نمره امنیت روانی گروه‌های مختلف بر اساس متغیرهای ساعات استفاده از اینترنت، موضوعات مورد توجه در اینترنت و عضویت در شبکه‌های اجتماعی با استفاده از آزمون آنالیز واریانس یک راهه، مورد مقایسه قرار گرفت.

تعریف علمیاتی متغیرها

امنیت روانی

الف. تعریف نظری

یکی از مفاهیم مهم در بهداشت و سلامت روان، مفهوم «امنیت روانی» است. اگر فردی احساس امنیت روانی نکند، زندگی برای او بی‌معنا خواهد بود و سلامت روانی نیز برقرار نخواهد شد. امنیت روانی؛ یعنی داشتن روح و روانی آرام و به دور از ترس (تقوی، ۱۳۸۶: ۲۶).

بوزان امنیت روانی را رهایی نسبی از تهدیدهای زیان‌بخش نامیده است (بوزان، ۱۹۸۳: ۲۲).

ب. **تعریف عملیاتی:** بنابراین در این تحقیق آرامش ذهنی و عدم ترس و نگرانی به عنوان امنیت روانی تعریف می‌شود.

فضای سایبری

الف. تعریف نظری

فضای سایبرنتیک عبارت است از فضای حاکم بر تعاملات از طریق شبکه جهانی رایانه‌ها یا به اختصار اینترنت به همراه تور جهان‌گستر، پست الکترونیک به اضافه تمام زیرمجموعه‌های آن‌ها شامل سرویس تابلوی اعلانات، اتاق‌های گپ‌زنی و... (Rule, 1999; Kizza 1998:131)، تعریفی که بیش از هر چیز دیگر بر وجه تکنولوژیک و ارتباطی آن تأکید دارد. به سخن دیگر منظور از فضای سایبرنتیک در اینجا، محل تلاقی فناوری رایانه و رسانه‌های ارتباطی و در یک کلام رسانه‌های ارتباط رایانه است؛ بنابراین تعریف، آشکار می‌شود که هدف این تحقیق، بررسی آثار و پیامدهای

به کارگیری فناوری‌های نوپدید ارتباطی اطلاعاتی در شبکه‌های ارتباطی است. رسانه‌هایی که صرف نظر از محتوای متنوع‌شان و اهداف و انگیزه‌های گوناگون استفاده‌کنندگان‌شان، موجب آثار کوتاه‌مدت و درازمدت متفاوتی بر آنان می‌شود. در واقع فضای سایبر ۱ در معنا به مجموعه‌هایی از ارتباطات درونی انسان‌ها از طریق رایانه و وسایل مخابراتی بدون در نظر گرفتن جغرافیای فیزیکی گفته می‌شود. ب. تعریف عملیاتی در این تحقیق اینترنت به عنوان مهم‌ترین ابزار و شاخصه فضای سایبری مد نظر است.

امنیت عمومی^۲

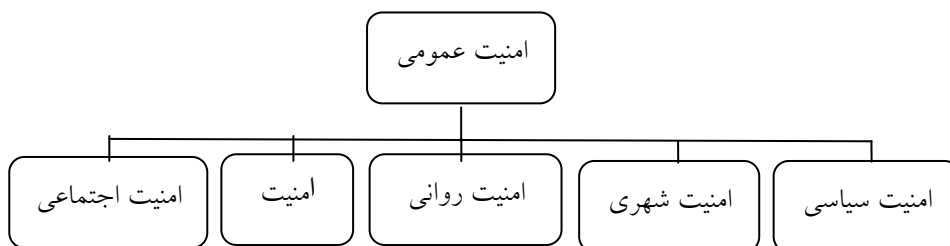
بسیاری از ناامنی‌های داخلی هر کشور، منحصر به ناامنی سیاسی و یا نظامی نیست، بلکه ناشی از ناسازگاری افراد، انحرافات و آسیب‌های اجتماعی از جمله: قتل، غارت، تجاوز به عنف یا مال افراد است. به همین دلیل در واحد خرد، می‌بایست به مطالعه آن پرداخت (کاظمی‌پور، ۱۳۷۵: ۸۰). اگرچه برخی بر این باورند که وقتی از بعد داخلی امنیت صحبت می‌کنیم، روی سخن صرفاً متوجه مخالفان داخلی نظام می‌شود، اما این امر با آنچه معطوف به زندگی شهروندان است، مانع‌الجمع نبوده و در واقع می‌توان ادعا نمود که هر یک بر جنبه‌ای از این مفهوم تأکید دارند. به بیان دیگر عدم کنترل جرایم یا تکرار آشوب‌های خیابانی و عدم استمرار نظم و قانون نیز به نوعی به فروپاشی نظام و ساقط شدن حاکمیت می‌انجامد. در عین حال برای تمایز مشخص و تفکیک روشن این مرزها از واژه «امنیت عمومی» استفاده شده است. بر این اساس می‌توان گفت؛ امنیت عمومی مساوی با امنیت داخلی نیست، گرچه بزرگ‌ترین زیرمجموعه آن را تشکیل می‌دهد. حیطة امنیت عمومی نیز به تبع نیازهای امروز، گسترده شده و از کشف جرم و مقابله با جرایم به حوزه‌هایی چون پیش‌گیری از جرم، مشاوره و مددکاری کشانده شده است (نوبدینیا، ۱۳۸۵: ۵۷ - ۵۶).

1-Cyberspace

2-Public Security

همچنین در کنار پلیس دولتی محله، پلیس خصوصی و پلیس خوداتکا غیر شکل گرفته‌اند.

امنیت عمومی به شیوه‌هایی گوناگونی تقسیم‌بندی شده است؛ از قبیل امنیت سیاسی، امنیت اقتصادی، امنیت فرهنگی- اجتماعی، امنیت روانی، امنیت قضایی، امنیت زیست‌محیطی و غیره که در نمودار زیر به برخی از آنها اشاره شده است.

ماخذ: (اعظمی و دیگران، ۱۳۸۷: ۷۹)

بنابراین؛ هدف امنیت عمومی، برقراری امنیت و نظم پایدار، تحکیم اقتدار و اثبات و ثبات اجتماعی، رشد فضایل انسانی و ارزش‌های والای اسلامی، حفاظت از آزادی و حقوق مشروع فردی و جمعی و بالاخره ایجاد رضایت عمومی و از میان بردن هر گونه ترس و هراس در میان مردم است (روحانی، ۱۳۸۰: ۹).

امنیت روانی

۱. تعاریف امنیت روانی

لارونی مارتین امنیت روانی را تضمین «رفاه آنی» تعریف کرده است. جان ئی مورز نیز امنیت را «رهایی نسبی از تهدیدهای زیان‌بخش» نامیده است (بوزان، ۱۹۸۳: ۲).

۲. اهمیت امنیت روانی

با مروری بر تاریخ جوامع در می‌یابیم که احساس امنیت همیشه یکی از مسائل اساسی و حیاتی بشر بوده است. در تاریخ، جامعه‌ای را سراغ نداریم که دیر زمانی فارغ از دغدغه‌ها و معضلات امنیتی روزگار را سپری کرده باشد. در یک کاوش

تبارشناسانه مفهوم امنیت را می‌توان دارای قدمتی طولانی‌تر از مفهوم اجتماع و جامعه دریافت. امنیت روانی به تعبیر باری بوزان یک «مفهوم توسعه‌نیافته است» و جا دارد تا به عنوان «مفهوم قدرتمندتر و مفیدتر از شأن منزلت فعلی آن» شناخته شود.

امنیت انسانی نیز به عنوان آخرین سطر از بلندپروازی‌های ایمنی (امنیت جهانی، ایمنی مشترک و تعاونی و ایمنی جامع) مطرح است. و دانش‌پژوه درباره امنیت جهانی چیزی بیش از دفاع نظامی، علاقه به سرزمین و خاک فکر می‌کند و توضیح می‌دهد.

گلزاری (۱۴۲۲ ه.ق) نیز امنیت را جزو نیازهای اساسی انسان و فصل مشترک همه مشکلات انسان از بیماری‌های روانی گرفته تا خودکشی، اعتیاد و بزهکاری می‌داند. مبحث امنیت از نظر روان‌شناسی به ویژه در بهداشت روانی و در آسیب‌شناسی روانی اهمیت بسیار دارد. آرامش، رشد، شکوفایی انسان، بروز همه استعدادها و خلاقیت‌ها و نیل به همه کمالات انسانی در سایه امنیت به دست می‌آید. روان‌شناسان بر این باورند که انسان نیاز دارد در سایه احساس امنیت، دنیا و حوادث دنیا را قابل پیش‌بینی، قانون‌مند، منظم و قابل اعتماد تصویر کند (امین‌پور، نازی، ۱۳۸۹: ۱۹).

احساس امنیت برای سالم بودن جسمی و روانی انسان لازم و ضروری است. احساس عدم امنیت دایم شخص را در حال بسیج قوا و به هم ریختگی سوخت‌وساز بدن قرار می‌دهد و اگر ادامه یابد موجود را به سوی بیماری‌های جسمی و روانی سوق خواهد داد؛ زیرا ساختمان بدن انسان قدرت تحمل تنش دایمی را ندارد. تأثیری که احساس نایمنی بر انسان دارد، ایجاد حالت تنش، برانگیختگی و عدم تعادل است. این واکنش‌ها سبب می‌شوند که بدن کمترین تحمل‌ها را در برابر مشکلات داشته باشد. احساس نایمنی به عنوان یک انگیزه نامطلوب بر موجود تأثیر می‌گذارد. از جمله پیامدهای نایمنی نگرانی، ترس، وحشت و اضطراب، تنش و عصبیت است. فردی که نیازهای ایمنی او ارضا شده

باشد، همواره احساس دوستی، عشق، تعلق، آسودگی، پذیرش خود و دیگران، عزت نفس، قدرت، دلگرمی، ثبات هیجانی، خوشنودی، علاقه اجتماعی، مهربانی، همدلی، فقدان تمایلات روان‌رنجوری و روان‌پریشی دارد (امین‌پور، نازی، ۱۳۸۹: ۱۹ به نقل از مزلو، ۱۹۵۲).

نیاز به امنیت از جمله نیازهای اساسی بشر است که در بیشتر نظریه‌های روان‌شناسان و نیز پژوهش‌های آنان درباره خصوصیت انسان، مشاهده می‌شود. امنیت عبارت است از آزادی نسبی از خطر. ایمنی عبارت است از اینکه اگر امنیت روانی برای فرد وجود نداشته باشد، زندگی بی‌معناست و سلامت روانی برقرار نخواهد بود. آنجا که ترس وجود داشته باشد، امنیت نیست. «امنیت روانی» یعنی داشتن روح و روانی عاری از ترس و هراس و این نعمتی است گوارا و مخصوص کسانی است که در پرتو این امنیت، راحت و آرام زندگی می‌کنند. از این رو نشاط و سروری از آن کسی است که روانی امن و آرام داشته باشد. بر خلاف احساس امنیت، ناایمنی وضع یا حالتی است که در آن آسایش خاطر و امنیت شخصی، دستخوش تهدید است.

امنیت روانی زیرمجموعه وسیع‌تری، یعنی امنیت جامع انسانی محسوب می‌شود که در بر دارنده حقوق و امنیت فردی، مالی، فرهنگی، اقتصادی، اجتماعی و سیاسی است. امنیت جامع انسانی در صورتی قابل تحقق است که مفهوم امنیت از محدوده مرز و سرزمین به امنیت انسانی سوق پیدا کند. امنیت جامع انسانی خود دارای دو بعد است: بعد حداقلی (کفاف) که در آن آحاد جامعه قادر به تأمین و تضمین معیشت و بقای امنیت خود هستند و بعد ارتقایی (رفاه) که در آن مردم قادرند از احساس مثبت و آسایش در زندگی مادی و امنیت روانی یا اجتماعی برخوردار باشند. وجود یا نبود امنیت روانی در جامعه، معلول عوامل کلان، میانه و خرد در سطح جامعه است. در سطح کلان امنیت روانی هنگامی حاصل می‌شود که تمام شهروندان درجاتی از بهبود اجتماعی را تجربه کنند و حقوق قومی، عقیدتی و فرهنگی آنان تضمین شده باشد و تأمین و حمایت اجتماعی و دسترسی به خدمات

آموزشی، رفاهی، مشارکت اجتماعی و «حقوق شهروندی کامل» برای همه اعضای جامعه در فضای خالی از تبعیض قابل حصول باشد.

یکی از مفاهیم مهم در بهداشت و سلامت روان، مفهوم «امنیت روانی» است. اگر فردی احساس امنیت روانی نکند، زندگی برای او بی‌معنا خواهد بود و سلامت روانی نیز برقرار نخواهد شد. امنیت روانی؛ یعنی داشتن روح و روانی آرام و به دور از ترس، (تقوی، ۱۳۸۶: ۲۶).

روانشناسان بر این باورند که انسان نیاز دارد در سایه احساس امنیت، دنیا و حوادث دنیا را قابل پیش‌بینی، قانون‌مند، منظم و قابل اعتماد و اطمینان تصور کند. شخصی که دایم احساس عدم امنیت، ترس و خطر از درون و بیرون خود می‌کند، نمی‌تواند انسان سالمی باشد و با پرخاشگری و اضطراب واکنش نشان می‌دهد و در دنیای ذهنی خود مدام در حال دفع کردن خطرات احتمالی است. احساس عدم امنیت دایم شخص را در حال بسیج مداوم قوا و تلاطم و به هم ریختگی متابولیسم بدن قرار می‌دهد و اگر ادامه یابد موجود را به سوی بیماری‌های جسمی و روانی سوق خواهد داد.

امنیت روانی هر جامعه‌ای به تحقق امنیت همه‌جانبه و جامع و کامل بستگی دارد و هر تهدید و یا احساس تهدید و خطری می‌تواند امنیت روانی جامعه را مختل و یا با بحران مواجه کند؛ بنابراین هرگونه اختلال در سایر گونه‌های امنیت، تأثیر مستقیم بر امنیت روانی فرد و جامعه دارد. نکته قابل توجه این است که احساس امنیت که حالتی ذهنی است در خیلی مواقع از خود امنیت مهم‌تر است؛ زیرا در صورت نبود احساس امنیت که رابطه مستقیم با امنیت روان دارد جامعه همواره دچار اختلال در امنیت روان خواهد بود.

دیدگاه امام خمینی(ره) درباره امنیت روحی و روانی

در دیدگاه امام خمینی(ره) امنیت روحی و روانی جایگاه ویژه‌ای دارد. از نظر ایشان، امنیت روحی که از طریق سازندگی روحی ایجاد می‌شود، مقدم بر همه امنیت‌هاست. ابزار تأمین امنیت مذکور این است که هر انسانی با شیطان باطنی خود

جهاد کند. این جهاد، منشأ همه جهادهایی است که مولد سطوح و لایه‌های امنیتی بعدی واقع می‌شود. انسان تا خودش را نسازد، نمی‌تواند دیگران را بسازد و تا دیگران ساخته نشوند، کشور ساخته نمی‌شود.

جهاد نفس، جهاد اکبر است. برای اینکه همه جهادها اگر بخواهند نتیجه داشته باشد و انسان در آن‌ها پیروز شود، موکول به این است که در جهاد نفس پیروز باشد. اگر انسان‌ها با شیطان باطنی خودشان جهاد نکرده باشند، علاوه بر اینکه نمی‌توانند در جامعه امنیت برقرار کنند، موجب فساد و ناامنی هم در جامعه می‌شوند. به نظر ایشان، بشر است که به بشر جنایت همه فسادهایی که در عالم واقع می‌شود، برای این است که جهاد اکبر واقع نشده است. تمام این گرفتاری‌هایی که بشر دارد از دست خود بشر دارد (صحیفه امام، ج ۱۱: ۳۸۰).

از نظر امام(ره)، ناامنی از ویژگی‌های دنیای مادی است و کسانی که در مسیر حرکت می‌کنند، می‌توانند آن را کاهش دهند. به نظر ایشان، همه تلاش انبیا برای این بود که عدالت اجتماعی را در سطح جامعه و عدالت باطنی را در سطح فرد برقرار کنند، اما نیروهای باطل می‌خواهند زحمتهای انبیا را هدر بدهند و البته، تا انسان هست همین مسائل هست، انبیا هم دعوت کردند، زحمت کشیدند، اولیا هم دعوت کردند، زحمت کشیدند، «جنگ‌ها کردند برای همین که این فاسد را کنار بزنند و یک جامعه انسانی درست بکنند؛ لکن مع‌الأسف توفیق حاصل نشد برای ما هم نمی‌شود برای شما هم نمی‌شود. ما مکلفیم هر قدر می‌توانیم زیر پرچم قرآن برویم (همان ۳۸۸).

همانطور که بیان شد امنیت روحی (روانی) که از طریق سازندگی روحی ایجاد می‌شود در نظر امام مقدم بر سایر ابعاد امنیت است؛ زیرا انسانی که نتواند امنیت روحی که به واسطه ایمان و توکل به خدا به دست می‌آید را در خود ایجاد کند، نمی‌تواند سایر ابعاد امنیت را برای خود و جامعه به طور کامل ایجاد کند و همیشه دارای ترس و نگرانی است؛ زیرا امور را به دست خدا نمی‌داند و همواره سعی می‌کند، تنها با ابزار مادی به تأمین امنیت خود پردازد و هیچ‌گاه به امنیت کامل دست نخواهد یافت.

امنیت روانی از منظر امام خامنه‌ای

امام خامنه‌ای توجه ویژه‌ای به امنیت روانی داشته و در مناسبت‌های مختلف به این موضوع پرداخته‌اند، در زیر برخی از بیانات ایشان اشاره می‌شود:

«یکی از حقوق اساسی مهم مردم این است که در آرامش روانی و در امنیت روانی زندگی کنند؛ در کشور امنیت اخلاقی برقرار باشد» (بیانات در دیدار مردم آذربایجان با رهبر انقلاب، ۱۳۹۱/۱۱/۲۸).

«اگر در جوامع بشری قرآن حاکم باشد، هم سعادت دنیا هست، هم علو معنوی هست. راه سلامت راه، راه امنیت راه، راه امنیت روانی را قرآن به روی ما باز می‌کند؛ راه عزت را قرآن به روی ما باز می‌کند؛ راه زندگی درست را و سبک زندگی سعادت‌آمیز را قرآن به روی ما باز می‌کند. ما از قرآن دوریم. اگر با قرآن آشنا شویم، با معارف قرآن انس پیدا کنیم و فاصله خودمان را با آن چیزی که قرآن برای ما خواسته است، بسنجیم، حرکت ما سریع‌تر خواهد بود؛ راه ما روشن‌تر خواهد بود؛ هدف این است» (بیانات در دیدار شرکت‌کنندگان در مسابقات بین‌المللی قرآن کریم، ۱۳۹۲/۰۳/۱۸).

یکی از ابعاد پیشرفت با مفهوم اسلامی عبارت است از: «سبک زندگی کردن، رفتار اجتماعی، شیوه زیستن - اینها عبارت اخرای یکدیگر است - این یک بُعد مهم است؛ این موضوع را می‌خواهیم امروز یک قدری بحث کنیم. ما اگر از منظر معنویت نگاه کنیم - که هدف انسان، رستگاری و فلاح و نجات است - باید به سبک زندگی اهمیت دهیم؛ اگر به معنویت و رستگاری معنوی اعتقادی هم نداشته باشیم، برای زندگی راحت، زندگی برخوردار از امنیت روانی و اخلاقی، باز پرداختن به سبک زندگی مهم است؛ بنابراین مسأله، مسأله اساسی و مهمی است. بحث کنیم درباره این که در زمینه سبک زندگی چه باید گفت، چه می‌توان گفت. عرض کردیم؛ این سرآغاز و سرفصل یک بحث است.

ملت‌های منطقه بر این اعتقادند که برخورداری از امنیت روانی، عدالت، پیشرفت و شکوفایی جز در سایه شریعت اسلامی به دست نخواهد آمد» (سخنرانی رهبر معظم انقلاب در نخستین اجلاس بیداری اسلامی، ۱۳۹۰/۰۶/۲۶، ۱۲:۱۶).

روحانیت باید با تفهیم و تبیین دین، مردم را به آرامش روحی، امنیت روانی و قلبی و عدالت اجتماعی و تأمین سعادت دنیا و آخرت بشارت دهد و آن‌ها را از پیامدهای عمل نکردن به دین خدا انذار کند.

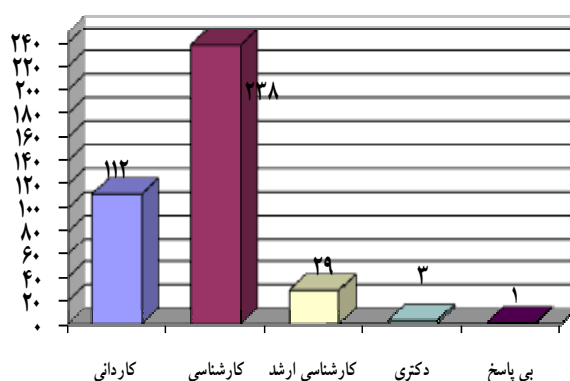
مقام معظم رهبری، امنیت روانی را نیاز جدی ملت‌ها خواندند و با اشاره به برخی حرکات خلاف عرف جوانان غربی در اعتراض به کمبود امنیت روحی و روانی در آن جوامع گفتند: «این ناامنی و تشویش را دین بر طرف می‌کند و جوانان مسلمان باید بدانند که پیروی از حرکات کسانی که به دلیل محرومیت از داشتن دین و ناامنی روحی به این رفتارها مبادرت می‌کنند، خطاست و روحانیت باید این مهم را برای جوانان تبیین کند» (دیدار علما و روحانیون استان آذربایجان غربی، ۱۳۷۵/۰۶/۲۸).

همانطور که در بیانات ایشان ملاحظه شد توجه به معنویات در سایه شریعت اسلام مهم‌ترین عامل ایجاد امنیت روانی در بین انسان‌ها است؛ البته ایشان مسائل مادی را در تأمین امنیت روانی مؤثر می‌داند، عامل اصلی را معنویات می‌داند و با اشاره به پیشرفت‌های مادی غرب به خلأ امنیت روانی به دلیل عدم توجه این کشورها به معنویات اشاره می‌کند.

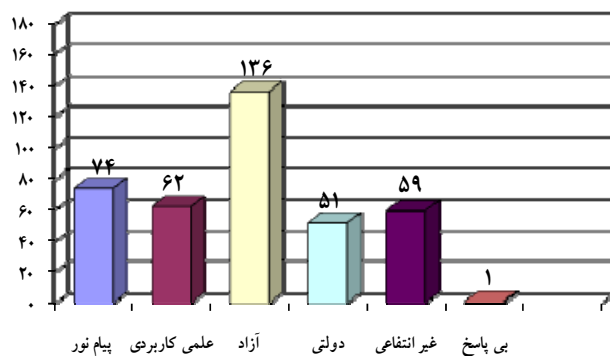
مشخصات فردی آزمودنی‌ها و توصیف متغیرها

ویژگی‌های جمعیت‌شناختی آزمودنی‌ها

توزیع فراوانی پاسخگویان بر حسب متغیر مقطع تحصیلی

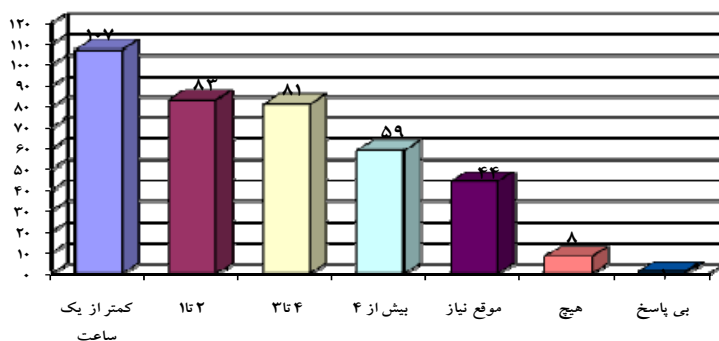

نمودار توزیع فراوانی پاسخگویان بر حسب متغیر نوع دانشگاه

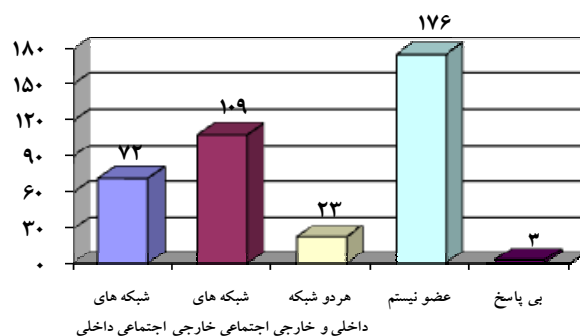

توصیف پاسخ‌دهندگان بر اساس میزان و نوع استفاده از اینترنت

الف) توزیع فراوانی پاسخگویان بر حسب متغیر میزان ساعت استفاده از اینترنت در روز

نمودار توزیع فراوانی پاسخگویان بر حسب عضویت در شبکه‌های اجتماعی

تحلیل یافته‌ها

سؤال اول - آیا میزان امنیت روانی کاربران فضای سایبری (اینترنِت) بر اساس ساعات استفاده تفاوت معناداری دارد؟
جدول نتایج آزمون آنالیز واریانس یک راهه

متغیر	تعداد	میانگین	انحراف معیار	خطای انحراف معیار	سطح اطمینان ۹۵ درصد		بیشترین
					کمترین	بالاترین گروه	
کمتر از یک ساعت	۱۰۷	۴۸.۵۰۴۷	.۱۲ ۳۳۶۷۶	۱۹۲۶۴.۱	۴۶.۱۴ ۰.۱	۵۰.۸۶۹۲	۲۲
یک تا دو ساعت	۸۳	۴۴.۳۳۳۱	.۱۲ ۱۷۱۴۷	۳۳۵۹۹.۱	۴۱.۶۵ ۵۵	۴۶.۹۷۱۰	۱۶
سه تا چهار ساعت	۸۱	۴۲.۵۹۲۶	.۹ ۸۶۱۲۶	۱.۰۹۵۷۰	۴۰.۴۱ ۲۱	۴۴.۷۷۳۱	۲۵
بیش از ۴ ساعت	۵۹	۴۴.۷۲۷۸	.۱۲ ۸۶۷۸۰	۱.۶۷۵۲۵	۴۱.۳۷ ۵۴	۴۸.۰۸۲۲	۷
موقع نیاز	۴۴	۴۷.۷۲۷۳	.۱۱ ۳۱۸۵۷	۱.۷۰۶۳۴	۴۴.۲۸ ۶۱	۵۱.۱۶۸۴	۱۹
هیچ	۸	۳۳.۳۷۵۰	.۱۳ ۲۲۲۶۸	۴.۶۷۴۹۲	۲۲.۳۲ ۰.۶	۴۴.۴۲۹۴	۱۸
جمع	۳۸۲	۳۵۰۸.۴۵	.۱۲ ۰.۷۸۵۹	۰.۶۱۷۹۹	۴۴.۱۳ ۵۷	۴۶.۵۶۵۹	۷

معناداری	f	مجدور میانگین	درجه آزادی	جمع مجدورات	
۰.۰۰	۴.۵۷۶	۷۱۵.۶۳۷	۵	۵۷۳.۳۱۸۸	بین گروه‌ها
		۳۵۲.۱۳۹	۳۷۶	۴۲۲.۵۲۳۹۶	با گروه‌ها
			۳۸۱	۹۹۵.۵۵۵۸۴	جمع

تحلیل آماری

این سؤال پژوهشی با استفاده از آزمون آنالیز واریانس یک راهه بررسی شد و مقدار F محاسبه شده برابر ۴.۵۷۶ با درجات آزادی ۵ و ۳۷۶ و سطح معناداری ۰.۰۰ است؛ چون سطح معناداری محاسبه شده از آلفای ۰.۰۵ کوچک تر است، در نتیجه فرض صفر رد می شود. به عبارت دیگر با احتمال ۹۵ درصد اطمینان میانگین نمرات امنیت روانی افراد بر اساس ساعات استفاده از اینترنت تفاوت معناداری دارد. از طریق مقایسه بالاترین میانگین می توان محل دقیق تفاوت‌ها را به دست آورد، یافته‌ها نشان می دهد که افرادی که یک ساعت در روز از اینترنت استفاده می کنند میانگین امنیت روانی آنها ۴۸.۵۰۴۷ است که نسبت به سایر گروه‌ها بیشتر است.

سؤال دوم - آیا میزان امنیت روانی کاربران فضای سایبری (اینترنت) بر اساس موضوعات مورد علاقه تفاوت معناداری دارد؟

بررسی امنیت روانی کاربران فضای سایبری (اینترنت) مطالعه موردی دانشجویان استان قزوین

جدول نتایج آزمون آنالیز واریانس یک راهه

تعداد	میانگین	انحراف معیار	خطای انحراف معیار	سطح اطمینان ۹۵ درصد		کمترین	بیشترین	
				پایین ترین گروه	بالاترین گروه			
۳۹	۴۴.۳۰۷۷	۱۰.۷۹۲۶۷	۱.۷۲۸۲۱	۴۰.۸۰۹۱	۴۷.۸۰۶۳	۲۵.۰۰	۶۷.۰۰	سیاسی
۹۴	۴۳.۳۸۳۰	۱۲.۰۸۷۵۹	۱.۲۴۶۷۴	۴۰.۹۰۷۲	۴۵.۸۵۸۸	۷.۰۰	۸۰.۰۰	اجتماعی و فرهنگی
۳۵	۴۳.۳۷۱۴	۸.۶۲۹۳۳	۱.۵۸۷۲.۱	۴۰.۴۰۶۹	۴۶.۳۳۵۹	۲۸.۰۰	۶۱.۰۰	اقتصادی
۵۷	۴۹.۸۲۴۶	۱۳.۳۰۱۶۱	۱.۷۶۱۸۴	۴۶.۲۹۵۲	۵۳.۳۵۴۰	۱۹.۰۰	۷۱.۰۰	علمی
۷۷	۴۸.۳۷۶۶	۱۲.۳۲۵۶۷	۱.۴۰۴۶۴	۴۵.۵۷۹۰	۵۱.۱۷۴۲	۲۲.۰۰	۷۱.۰۰	سایر
۱۱	۴۲.۸۱۸۲	۱۳.۱۱۳۴۹	۱.۳۵۳۸۷.۳	۳۴.۰۰۸۴	۵۱.۶۲۷۹	۲۳.۰۰	۶۳.۰۰	همه موارد
۳۷۹	۴۵.۵۰۴۰	۱۱.۹۴۴۸	۰.۶۱۳۵۷	۴۴.۲۹۷۵	۴۶.۷۱۰۴	۷.۰۰	۸۰.۰۰	جمع

جمع مجذورات	درجه آزادی	میانگین مجذور	F	معناداری
۳۵۷۲.۹۵۵۹	۱۳	۲۷۴.۸۴۳	۱.۹۹۲	۰.۲۰
۵۰۳۵۹.۷۸۵	۳۶۵	۱۳۷.۹۷۲		
۵۳۹۳۲.۷۴۴	۳۷۸			

این سؤال پژوهشی با استفاده از آزمون آنالیز واریانس یک راهه بررسی شد و مقدار f محاسبه شده برابر ۱.۹۹۲ با درجات آزادی ۱۳ و ۳۶۵ و سطح معناداری ۰.۰۲۰ است؛ چون سطح معناداری محاسبه شده از آلفای ۰.۰۵ کوچکتر است، در نتیجه فرض صفر رد می شود؛ به عبارت دیگر با احتمال ۹۵ درصد اطمینان میانگین نمرات امنیت روانی افراد بر اساس موضوعات مورد توجه در اینترنت تفاوت

معناداری دارد. از طریق مقایسه بالاترین میانگین می‌توان محل دقیق تفاوت‌ها را به دست آورد. یافته‌ها نشان می‌دهد که افرادی که از موضوعات علمی در اینترنت استفاده می‌کنند میانگین امنیت روانی آن‌ها ۴۹.۸۲۴۶ است که نسبت به گروه‌هایی که از موضوعات سیاسی، اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی استفاده می‌کنند، بیشتر است.

سؤال سوم - آیا میزان امنیت روانی کاربران فضای سایبری (اینترنت) بر اساس عضویت در شبکه‌های اجتماعی تفاوت معناداری دارد؟

جدول نتایج آزمون آنالیز واریانس یک راهه

بیشترین	کمترین	سطح اطمینان ۹۵ درصد		خطای انحراف معیار	انحراف معیار	میانگین	تعداد	
		بالاترین گروه	پایین‌ترین گروه					
۶۸.۰۰	۱۶.۰۰	۴۶.۲۹۵۷	۴۰.۸۷۰۹	۱.۳۶۰۳۱	۱۱.۵۴۲۶۳	۴۳.۵۸۳ ۳	۷۲	عضو شبکه‌های داخلی
۷۱.۰۰	۲۲.۰۰	۴۶.۴۹۱۷	۴۲.۲۹۷۳	۱.۰۵۸۰۴	۱۱.۰۴۶۲۱	۴۴.۳۹۴ ۵	۱۰۹	عضو شبکه‌های خارجی
۸۰.۰۰	۱۷.۰۰	۴۹.۶۱۷۴	۴۵.۹۹۶۲	۹۱۷۳۹.	۱۲.۱۷۰۵۶	۴۷.۸۰۶ ۸	۱۷۶	عضو نیستند
۶۴.۰۰	۷.۰۰	۴۴.۹۴۶۰	۳۴.۲۷۱۴	۲.۵۷۳۶۱	۱۲.۳۴۲۶۱	۳۹.۶۰۸ ۷	۲۳	عضو شبکه‌های داخلی و خارجی
۸۰.۰۰	۷.۰۰	۴۶.۷۳۶۰	۴۴.۳۲۷۱	۶۱۲۵۷.	۱۱.۹۴۱۲۲	۴۵.۵۳۱ ۶	۳۸۰	جمع

معناداری	F	مجذور میانگین	درجه آزادی	مجذور مربع‌ها	
۰.۰۰۲	۵.۱۴۸	۷۱۰.۷۲۵	۳	۲۱۳۲.۱۷۴	بین گروه‌ها
		۱۳۸.۰۶۰	۳۷۶	۵۱۹۱۰.۴۴۷	با گروه‌ها
			۳۷۹	۵۴۰۴۲.۶۲۱	جمع

این سؤال پژوهشی با استفاده از آزمون آنالیز واریانس یک راهه بررسی شد و مقدار f محاسبه شده برابر ۵.۱۴۸ با درجات آزادی ۳ و ۳۷۶ و سطح معناداری ۰.۰۰۲ است؛ چون سطح معناداری محاسبه شده از آلفای ۰.۰۵ کوچکتر است، در نتیجه فرض صفر رد می شود. به عبارت دیگر با احتمال ۹۵ درصد اطمینان میانگین نمرات امنیت روانی افراد بر اساس عضویت در شبکه های اجتماعی تفاوت معناداری دارد. از طریق مقایسه بالاترین میانگین می توان محل دقیق تفاوت ها را به دست آورد. یافته ها نشان می دهد که افرادی که عضو شبکه های اجتماعی نیستند، میانگین امنیت روانی آنها ۶۸.۸۰۶ است.

جمع بندی و پاسخگویی به سؤالات تحقیق

میزان امنیت روانی کاربران فضای سایبری (اینترنت) بر اساس تعداد ساعت در روز
در تحلیل یافته های تحقیق ملاحظه شد، چون سطح معناداری محاسبه شده یعنی $\text{sig}=0.01$ از آلفای ۰.۰۵ کوچکتر است، در نتیجه می توان گفت که تفاوت بین میزان امنیت روانی کاربران فضای سایبری (اینترنت) با توجه به مدت استفاده (تعداد ساعت در روز) معنادار است. به بیان دیگر این پژوهش نشان می دهد هر چه تعداد ساعات استفاده از اینترنت کمتر باشد افراد امنیت روانی بالاتری دارند.

میزان امنیت روانی کاربران فضای سایبری (اینترنت) بر اساس موضوعات مورد علاقه
در تحلیل یافته های تحقیق ملاحظه شد، چون سطح معناداری محاسبه شده یعنی $\text{sig}=0.02$ از آلفای ۰.۰۵ کوچکتر است، در نتیجه می توان گفت که بین میزان امنیت روانی کاربران فضای سایبری (اینترنت) با توجه به موضوعات مورد علاقه تفاوت معنادار است. به بیان دیگر افرادی که به موضوعات علمی و نرم افزاری توجه دارند، نسبت افرادی که به موضوعات سیاسی، اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی توجه دارند، امنیت روانی بالاتری دارند.

بررسی میزان امنیت روانی کاربران فضای سایبری (اینترنت) بر اساس عضویت در شبکه‌های اجتماعی

در تحلیل یافته‌های تحقیق ملاحظه شد، چون سطح معناداری محاسبه شده یعنی $\text{sig}=0.01$ از آلفای ۰.۰۵ کوچک‌تر است، در نتیجه می‌توان گفت که بین بررسی میزان امنیت روانی کاربران فضای سایبری (اینترنت) با توجه به عضویت در شبکه‌های اجتماعی تفاوت معنادار است. به بیان دیگر افرادی که از شبکه‌های اجتماعی استفاده نمی‌کنند، امنیت روانی بالاتری دارند.

نتیجه‌گیری

اینترنت و ابزارهای دنیای جدید یک نیاز اجتناب‌ناپذیر است. با این فرض باید، همواره آسیب‌ها و راهکارهای مناسب برای بهره‌برداری از این ابزارها را یافت و در استفاده از این ابزارها بیشترین بهره و کمترین آسیب را متحمل شد. اینترنت امروز با تمام آسیب‌هایش یک نیاز روز است که باید برای بهره‌برداری بهتر از آن ضمن شناساندن آسیب‌های آن به کاربران به ویژه نسل جوان و دانشجو از آن بهترین استفاده را نمود. در این مقاله به بررسی امنیت روانی دانشجویان استفاده‌کننده از اینترنت پرداخته شد و نتیجه حاصله بیانگر آن است که محتوای سیاسی، فرهنگی و اجتماعی سایت‌ها تا حدودی بر امنیت روانی دانشجویان مؤثر است؛ بنابراین باید در خصوص محتوای سایت‌ها به ویژه در مورد محتوای سیاسی، اقتصادی و اجتماعی آن برنامه‌ریزی دقیق‌تر داشت و علاوه بر آن نسبت به خنثی‌سازی عملیات روانی دشمن تلاش کرد و با آگاه‌سازی دانشجویان نسبت به شیوه‌های عملیات روانی، تأثیر آن را به حداقل رساند.

از دیگر نتایج این مقاله این است که بین ساعات استفاده از اینترنت و امنیت روانی تفاوت معنادار است که این خود لازمه مدیریت و استفاده درست از اینترنت را می‌رساند. در واقع فرهنگ‌سازی در خصوص نحوه استفاده و میزان استفاده با توجه به نیاز افراد می‌تواند آسیب‌های ناشی از این موضوع را بکاهد.

یکی دیگر از نتایج این مقاله تفاوت معنادار استفاده از شبکه‌های اجتماعی و امنیت روانی دانشجویان است که این نتیجه نیز نشان می‌دهد که شبکه‌های اجتماعی به ویژه شبکه‌های اجتماعی خارجی نمی‌تواند جایگزین مناسب تعاملات اجتماعی که تأثیر مستقیم بر افزایش روحیه افراد دارد، داشته باشد.

کتابنامه:

- ۱- امام خمینی (ره)، «صحیفه نور» جلد ۱۱.
- ۲- اعظمی، امیر و خواجه ثیان، داتیس و تولایی، روح اله و خواستار، حمزه (۱۳۸۷) «تحقیق امنیت اجتماعی در بستر کار آفرینی» دوماهنامه توسعه انسانی پلیس، سال پنجم شماره ۱۸ مرداد و شهریور صص ۷۱-۹۰.
- ۳- امین پور، حسن، نازی ایوب (۱۳۸۹) «امنیت روانی و سنجش آن» انتشارات دانشگاه علوم پزشکی ارومیه، موسسه فرهنگی انتشاراتی شاهد و ایثارگران، ارومیه.
- ۴- بوزان، باری (۱۹۸۳) مردم، دولت‌ها و ترس: معضل امنیت ملی در روابط بین‌الملل.
- ۵- حسن بیگی، ابراهیم (۱۳۸۲) «آسیب‌شناسی شبکه‌های جهانی اطلاع‌رسانی و ارائه الگوهای مناسب جهت مقابله با تهدیدها از دیدگاه امنیت ملی با تأکید بر جنبه‌های حقوقی و فنی» دانشگاه عالی دفاع ملی، دانشکده مدیریت استراتژیک (رساله دکتری).
- ۶- ذکایی، محمد سعید، خطیبی فاخره، (۱۳۸۴) «رابطه بین فضای مجازی و هویت مدرن پژوهشی در بین کاربران اینترنتی جوان ایرانی» فصلنامه علوم اجتماعی شماره ۳۳.
- ۷- روحانی، حسن (۱۳۸۰) «امنیت عمومی، امنیت ملی و چالش‌های فرارو»، فصلنامه راهبرد، شماره ۲۰ تابستان ۱۳۸۰.
- ۸- کاظمی پور، شهلا، (۱۳۷۵) «جمعیت و امنیت ملی، همایش توسعه و امنیت عمومی» انتشارات وزارت کشور، چاپ اول، جلد دوم زمستان ۱۳۷۵.
- ۹- نویدینیا، منیژه (۱۳۸۵) «تأمل نظری در امنیت اجتماعی با تأکید بر گونه‌های امنیت» فصلنامه مطالعات راهبردی شماره ۳۱ بهار.

1- Rule, J. B. (1999) "Silver bullets or land rushes? Sociologies of cyberspaces", Journal of Contemporary Sociology, Vol. 28, No. 6, [Symposium] pp. 661